

LBRIS

We know
books

ADRIAN VICTOR VANK
FRAGMENTARIUM

EDITURA
CREATOR
BRAȘOV, 2024

P R O L O G

Nu știi cum de s-au adunat atâtea cuvinte.

Cum și de unde au venit?

Nu-mi pot explica prin ce mecanisme cuvintele s-au combinat, formând propoziții, iar propozițiile au devenit fraze, care s-au înlănțuit, devenind o poveste.

O poveste într-o altă poveste.

Poveștile nu sunt singure, de cele mai multe ori, o poveste trăiește într-o altă poveste, care la rândul ei, respiră într-o altă poveste, astfel că este dificil să deslușești unde începe totul și unde se termină. Poate că nu există un început și un sfârșit, așa cum cercul nu are un început și un sfârșit.

Dimineață de primăvară.

Afară este lumină.

Stau pe marginea canapelei. Întind mâna pentru a căuta telecomanda televizorului. Este un ritual matinal. Până acum ceva timp, automatismul matinal era întinsul mâinii după pachetul de țigări. Găsesc telecomanda. Apăs butonul principal și ecranul se luminează. În partea de jos a ecranului, apar simbolurile aplicațiilor: platforme de streaming, filme, teatru și canalul de muzică. Așa merg lucrurile în era digitală. Dau click pe canalul de muzică. Aleg o melodie la întâmplare. În fiecare dimineață fac la fel și descopăr ritmuri noi, universuri muzicale noi, abordări sonore inedite. Un nume îmi atrage atenția:

Hania Rani¹. Play. Ridic nivelul volumului și melodia mă învăluie și mă confiscă realității matinale de sfârșit de săptămână. Hania (presupun că îmi îngăduie să-i spun așa) scoate din cutia pianului, un „Steinway și fiii săi”², sunete pe care nici acesta nu știa că le poate scoate. Hania, pianul și acordurile scoase de pian sub presiunea degetelor subțiri ale fetei asupra clapelor mă înconjoară și îmi dau o stare de liniște. Un singur cuvânt îmi vine în minte: inocență. Oare există o stare de spirit care să se numească inocență? Ce este inocența? Nu poate fi o stare de spirit, o combinație de substanțe produse de corpurile noastre. Ar fi prea vulgar, iar inocența nu este vulgară, nu poate fi vulgară.

Vocea Haniei este sublimă.

Sunetele umplu livingul, se lovesc de pereți și ricoșează în toate direcțiile.

*„Are you leaving?
Is there a better place?
I guess
The doors are open, remember to take care...”*³

Inocența nu poate fi decât o poveste.

Începe să ningă cu cuvinte.

-
1. Pianistă, cântăreață și compozitoare poloneză, născută Hanna Raniszewska în 1990, în Gdansk (Polonia).
  2. Steinway&Sons, companie germano-americană fondată în anul 1853, renumită pentru calitatea pianelor fabricate.
  3. Pleci?/ Există un loc mai bun?/ Presupun./ Ușile sunt deschise, nu uita să fii prudent” (fragment din melodia *Leaving*, inclusă pe albumul *Home*, lansat la data de 2 mai 2020 de Casa de discuri Gondwana Records).

Cuvintele se cer aranjate în propoziții,
propozițiile se cer aranjate în fraze, frazele
tânjesc să devină o poveste.

Deschid laptopul.

Creez un document.

Inteligența binară îmi cere un titlu pentru document.

Caut prin mormanul de cuvinte ninse și găsesc unul:

„FRAGMENTARIUM”.

Deschid documentul.

Mă aplec, iau câteva cuvinte și le arunc pe ecran.

Le aranjez și iau o altă mână de cuvinte.

Hania continuă să cânte.

„Hold on

I hear the silence in whole this empty space

Like noise

Every whisper and every single breath.”⁴

---

4. „Oprește-te. / Aud liniștea din acest spațiu gol, / fiecare șoaptă și fiecare respirație” (fragment din melodia *Leaving*, inclusă pe albumul *Home*, lansat la data de 2 mai 2020 de Casa de discuri Gondwana Records).

„Îmi place bistroul din fața gării,

... îmi amintește de bistroul în care am băut cafea și am mâncat croasante cu Gustav, în orașelul de la poalele muntelui, în ultimul an de liceu, cel mai tulbure an din viața mea. Amintirile despre acel an sunt vagi și confuze. Un puzzle alcătuit din: imagini, mirosuri, gusturi, sunete și culori îngropate adânc în mintea mea. Ceața ce învăluie acel an mă face să-l percep ca pe o amintire a unei amintiri. Nici pe Gustav nu mi-l mai amintesc așa cum se cuvine. Este doar o umbră. Numele lui este în mintea mea, dar există o fractură între umbra din mintea mea și vreun corespondent din lumea reală. Este o dimineață de iarnă perfectă. Ninge încet. Zgomotele străzii sunt atenuate de stratul de zăpadă. Cobor din autobuz și pornesc spre bistrou. Ajung în fața intrării, îmi scutur bocancii de zăpadă și intru. Este cald. Miroase a cafea și a croasante proaspăt scoase din cuptor. Îmi așez geanta pe canapeaua din spatele mesei de lângă geamul localului. Îmi scot încet paltonul și fularul. Agăț haina în cuier, iar fularul îl îndes în mâneca paltonului. Reflex din copilărie. Îmi amintesc vag că am fost și copil. Mă așez pe canapea și îi arunc o privire bătrânului de la tejghea, care știe ce să-mi aducă, o cafea lungă și două croasante. De unde știe? Nu știu de unde știe. Mă salută prietenește, de parcă aș fi unul dintre clienții fideli ai bistroului. Poate că sunt și nu mai știu eu. Bătrânul așează

cana cu cafea și farfuria cu croasante pe masă, după care se retrage în spatele tejghelei. Mai sunt două ore până la începerea cursurilor, am timp să savurez cafeaua, croasantele și câteva pagini dintr-o carte sau să scriu câte ceva pe laptop. Cred că sunt student, dar nu sunt sigur. Certitudinile acestei dimineți sunt doar: cafeaua, croasantul, laptopul și cartea. Restul este negură, negura trecutului. Chiar și o parte din prezent este învăluită în negură, de parcă cineva s-ar fi jucat cu mintea mea. Deschid geanta. Scot cartea și laptopul. Le pun alături de farfuria cu croasante. Este o carte primită în dar de la mama. Într-o seară de iarnă, cu mult timp în urmă, timp de dinaintea negurii, am văzut împreună cu ea filmul lui Mark Romanek¹, *Never let me go*². Filmul mi-a lăsat un gust amar, a golit de conținut ideea de umanitate. I-am spus mamei că aș vrea să citesc cartea. După două săptămâni, de ziua mea, am primit romanul lui Kazuo Ishiguro³, cel după care fusese făcut filmul. Am tot amânat citirea cărții, timpul a trecut, iar cartea a rămas necitită. Ceea ce este îngrozitor în povestea lui Ishiguro nu e faptul că pot exista ființe umane al căror unic rost pe lume este acela de a fi furnizoare de organe pentru alte persoane, ci faptul că societatea acceptă acest lucru ca fiind ceva normal. O societate alcătuită din donatori de organe și beneficiari ai organelor. Mai văzusem un film⁴ realizat pe aceeași temă, dar, în film, dramatismul era

1. Mark Romanek – ns. Chicago, 18 septembrie 1959, este regizor, scenarist și producător de film din SUA.
2. *Never let me go* – film britanic apărut în anul 2010 (în România, premiera a avut loc în anul 2011), regizat de regizorul Mark Romanek pe baza romanului scriitorului Kazuo Ishiguro – *Never let me go*.
3. Kazuo Ishiguro – romancier, scenarist și novelist britanic de origine japoneză (ns. 1954 la Nagasaki, Japonia), laureat al Premiului Nobel pentru literatură în anul 2017.
4. *Insula* – dramă science-fiction americană în regia lui Michael Bay.

atenuat de clandestinitatea demersului și de happy-endul hollywoodian. În film, umanitatea este reabilitată, pentru că ea nu acceptă această stare anormală. Iau o gură de cafea și mușc cu poftă din primul croasant. Amestecul celor două gusturi, cafeaua și foitajul copt, îmi amintește de ziua în care Gustav, prietenul meu din ultimul an de liceu, a cărui amintire este vagă, m-a scos la bistroul din orașul de la poalele muntelui, în dimineața în care mi-a povestit despre pățania lui cu Eva, omul-statuie. Este fantastic acest mecanism de asocieri al memoriei. Gustul declanșează o imagine, imaginea, la rândul ei, declanșează un sunet, iar sunetul, un miros. Combinarea acestora evocă structuri mai complexe, împrejurări, dialoguri, figuri. Așa se reconstituie trecutul în memorie. Deschid cartea și citesc primele două pagini. Iau o gură de cafea și mușc din cornul cu crustă discret crocantă. Las cartea deschisă pe masă, iar în momentul în care vreau să reiau lectura, o scap din mână. Cartea aterizează pe parchetul ieftin și vechi al bistroului. În cădere, dintre filele ei se desprinde o fotografie, care se rotește de două ori prin aer și cade lângă ea. Mă aplec după carte și după fotografie. Cu coada ochiului, văd imaginea din fotografie și mă opresc. Doi ochi albaștri, un zâmbet misterios și un păr blond și creț îmi paralizează mișcările. Este fotografia Patriciei. Credeam că am pierdut-o. Nu, nu am pierdut-o, era la locul ei, în cartea primită în dar de la mama. Unde altundeva putea să fie? Gustav și Patricia fac parte din aceeași felie a trecutului meu. Nu-mi explic cum am putut să-i uit. Cine naiba s-a jucat cu mintea mea? Ridic cartea și fotografia. Închid cartea și pun fotografia pe masă. Trecutul vine spre mine în valuri. Fiecare fotografie spune o poveste. Fotografia Patriciei începe să-mi povestească. În realitate, nu-mi este

clar dacă fotografia este cea care îmi vorbește, sau este o voce care vine direct din capul meu. Nu contează. Vocea începe să aranjeze puzzle-ul celui mai tulbure an din viața mea. Deschid laptopul și încep să scriu tot ceea ce îmi spune vocea. Scrisul este asemeni unei arme, arma cu care vreau săucid uitarea.”

Bărbatul urmărea degetul doctoriței

... pe fotografia desfășurată
a interiorului unuia dintre ochii săi.

Dreptul? Stângul? Pentru bărbat, nu mai conta. Degetul doctoriței se termina cu o unghie lungă, acoperită cu ojă sidefată de culoare roșie, dar nu asta era important. Importante erau cuvintele care ieșeau printre buzele ei rujate țipător, cu același roșu deranjant. Și nici acelea nu erau importante. Important era mesajul transmis de modul în care cuvintele se organizau în propoziții. *Aici, circulația sângelui este oprită*, a spus doctorița cu unghii sidefate de culoare roșie și buze rujate strident. Bărbatul a hotărât să-i spună Lady Red. Nu Lady in Red, pentru că nu voia ca doctorița să se confunde cu femeia fatală din melodia⁵ lui Chris de Burgh⁶. În plus, doctorița, proaspăt botezată Lady Red, purta un halat alb. A urmărit cu ochii traseul degetului arătător al doctoriței pe fotografie și a văzut o dungă tremurată, de culoare deschisă. „Așadar, așa arată un capilar inutil”, și-a spus în gând, „un vas de sânge

---

5. *Lady in Red*.

6. Christopher John Davison (n. 1948) – cântăreț, compozitor și instrumentist britanic.

care nu mă mai ajută cu nimic, obliterat, obturat, blocat.” Pe planșa făcută celuilalt ochi, doctorița i-a arătat un alt vas de sânge inutil. Motivul era același: curgerea sângelui era oprită. Apoi, același deget a indicat locurile în care retina era slăbită. A urmat examinarea interioară. Pacientul se chinuia să nu respire, pentru că doctorița, Lady Red, era prea aproape de el, indecent de aproape. Îi proiecta un fascicul de lumină prin pupila dilatată, efect al picăturilor de atropină, iar el îi simțea căldura corpului și mirosul parfumului amestecat cu cel al pielii. Este posibil ca un parfum să nu aibă același miros? Evident. Oricine știe. Mirosul rezultat depinde în bună măsură și de mirosul pielii. Parfumurile au mirosuri diferite în funcție de pielea pe care sunt pulverizate. Bărbatul a constatat că mintea lui era dispusă să colinde pe oriunde, chiar și în lumea parfumurilor, dar nicidecum prin cabinetul în care îi era evaluată starea vederii sale. De la parfumuri, a sărit la corpul lui Lady Red. Nu trebuia să întindă mâna pentru a-i atinge sânii lui Lady Red, era suficientă o mișcare scurtă pe direcție oblică, în sus, pentru că el își ținea mâinile în poală. I se părea o poziție de om umil. Pacientul este un umil. O umilință dată de starea de boală. Cu mâinile în poală și corpul ușor aplecat înainte, pentru ca pupila să fie cât mai accesibilă fasciculului de lumină ce țâșnea din aparatul lui Lady Red, bărbatul se supunea ordinelor date de aceasta.

„Priviți în sus!”

Bărbatul privește în sus.

Tavanul este alb.

„Priviți în jos!”

Bărbatul privește în jos.

Pardoseala este crem.

„Spre dreapta!”

Bărbatul privește spre dreapta și vede asistenta, care notează conștiincios constatările lui Lady Red.

„Spre stânga!”

Bărbatul privește în stânga, spre peretele pe care atârnă o reclamă pentru rame de ochelari. Soțul lui Lady Red se ocupă de lentile și rame, nimeni nu pleacă nerezolvat de la cabinet.

„Direct în lumină!”

Bărbatul privește spre lumină și încearcă să conștientizeze dorul de lumină. Există un dor de lumină?, se întreabă. Nu poate răspunde.

Pentru o fracțiune de secundă, bărbatul s-a gândit la oftalmologul din cartea⁷ lui Meyrink, doctorul Wassory, cel care, în lăcomia sa de bani, își diagnostica toți pacienții, chiar și pe cei sănătoși, cu glaucom și îi opera în schimbul unor sume mari de bani, în regim de urgență, cauzându-le prejudicii ireparabile vederii. Wassory avea o strategie bine pusă la punct. Mai întâi, stabilea diagnosticul, întotdeauna același: glaucom. Accentua ideea că afecțiunea este într-o fază avansată, iar pierderea vederii este iminentă. Pacienții, disperți de prognosticul vicelanului oftalmolog, acceptau să fie operați, dar doctorul le spunea că trebuie să plece într-o călătorie, iar operația o va putea face doar după un interval de timp nerezonabil de lung, astfel că era pusă sub semnul îndoielii reușita acesteia. Pacientul era disperat. Când Wassory simțea că disperarea pacientului este gata să deschidă punga de bani, ceda și accepta să-l opereze de îndată, dar prețul era foarte mare. Pacientului i se părea

---

7. *Golem.*

că l-a prins pe Dumnezeu de picior și plătea, iar Wassory îl nenorocea. Bărbatului nu-i plăceau oftalmologii, și asta nu neapărat din pricina eroului lui Meyrink. Cunoscuse un oftalmolog obsedat de faptul că nu putea purta un stetoscop aruncat după gât, semnul distinctiv al statutului de medic. Lucra la un spital orășenesc și îl rodea invidia că nu se putea plimba, printre pacienții care aglomerau holurile spitalului, cu stetoscopul la gât. La un moment dat, și-a călcat pe inimă, și-a agățat un stetoscop de gât și a ieșit pe holul spitalului. Pacienții, la vederea stetoscopului, îi spuneau „să trăiți, domnu' doctor”. Oftalmologul complexat era în culmea fericirii. În momentele de maxim extaz profesional, farmacistul, bășcăliosul spitalului, i-a strigat din capătul holului: „Io-te, oculistul și-a tras stetoscop”. Oftalmologul s-a refugiat în cabinet și a aruncat la coșul de gunoi stetoscopul. A schimbat tactica. Se plimba pe holul spitalului cu niște ochelari speciali, făcuți pentru a investiga interiorul ochilor pacienților. Doar că ochelarii aceia, în loc de lentile, aveau niște chestii cilindrice, probabil niște microlunete, astfel că mare parte din câmpul vizual era obturat, iar oftalmologul păsea atent, având un mers șovăielnic. Farmacistul l-a executat din nou, în public, strigându-i: „Ce faci, oculistule, mergi ca pe ouă?” Oftalmologul s-a răzbunat. Înainte de mutarea întregului spital orășenesc într-o clădire nouă, în dimineața zilei în care fiecare medic trebuia să-și ia în primire noul cabinet, s-a răhățit în mijlocul încăperii care urma să devină farmacia spitalului. Scandalul a fost epic și mult timp s-a glumit pe seama farmacistului care a primit o încăpere gata răhățită. În schimb, bărbatul îl simpatiza pe Billy Pilgrim⁸,

---

8. Personajul central al romanului *Abatorul 5* de Kurt Vonnegut.

optometrului lui Vonnegut⁹ din *Abatorul 5*¹⁰, personajul care mai degrabă se adapta oricărei situații decât să o înfrunte. În fine, optometrului nu este oftalmolog. Bărbatul nu înțelegea exact când va cădea definitiv cortina. De fapt, nu înțelegea mai nimic din ceea ce-i spunea Lady Red cu un ton fals-optimist. Încearca să fugă de cuvintele ei. Se ascundea în roșul sidefat al unghiilor ei, între sâni ei mari sau între buzele ei. Se concentra asupra mirosului ei și încerca să se convingă de faptul că cuvintele erau niște pietre aruncate în direcția lui de Lady Red, iar el trebuia să se ferească de ele. Era crucial să nu fie atins de vreo piatră-cuvânt. Da, acesta era jocul. Își spunea că, dacă reușea să se ferească de toate cuvintele-pietre aruncate de Lady Red, nimic din ceea ce îi spunea nu se va adevăra, iar vizita la oftalmolog nu va fi decât un simplu coșmar supus legilor uitării. Acesta era pariul conjunctural făcut cu viitorul: dacă reușește să nu fie atins de niciun cuvânt-piatră, își va păstra vederea. Era mulțumit de târgul făcut cu viața. La fiecare încercare a vieții sale, și nu au fost puține, a făcut câte un târg cu viitorul. Până în acest moment, mecanismul a funcționat. Nu vedea de ce nu ar putea funcționa și în continuare. Mai avea de pus pe hârtie câteva proiecte literare, iar vederea era mai mult decât importantă. Poți visa cu ochii închiși, în întuneric, dar nu poți scrie decât în lumină. Îți poți căuta cuvintele în beznă, dar nu le poți aduce la suprafață decât pe lumină. Timpul a trecut și realitatea i-a demonstrat faptul că pariurile conjuncturale cu soarta nu sunt reale, iar cuvintele nu sunt pietre, și chiar dacă ar fi, nu te poți feri de ele.

9. Kurt Vonnegut (1922-2007) – scriitor american.

10. *Abatorul 5 (Slaughterhouse five)* – roman publicat în 1973 și care i-a adus lui Kurt Vonnegut faima și consacrarea. Este considerat unul dintre cele mai bune romane americane ale secolului XX.

L-a trezit soneria.

Adormise în fotoliu, așteptând-o pe Iris.

Ori de câte ori adormea în fotoliu, avea vise cu perioadă anterioară pierderii vederii. „Amintiri din lumea văzătorilor”, obișnuia să le spună acestor vise. S-a ridicat și a pornit înainte. Cunoștea perfect topografia încăperii. După cinci pași, s-a întors spre dreapta și a mai făcut trei pași și jumătate. A întins mâna și a deblocat ușa culisantă ce dădea spre grădina din spatele casei. Mănerul ușii era la înălțimea șoldului său. Așa convenise cu Iris, să sune o singură dată la ușa ce dădea în stradă. După ce suna, fata deschidea poarta laterală, intra în curte, venea la ușa terasei și aștepta ca bărbatul să o deschidă. Bărbatul știa că Iris are nevoie de cincizeci de secunde pentru a încuia poarta și a ajunge la ușa terasei. Încă din prima zi de lucru, îi dăduse o cheie de la poartă, iar ea era singura care pătrundea în casă prin curte. A deschis ușa culisantă și a simțit mirosul lui Iris, parfumul ei discret, diluat în mirosul iernii. Era revigorant și îmbătător acest amestec de mirosuri. Obișnuia să-i spună fetei *te văd cu nasul, stimată domnișoară*. Prima oară, Iris a fost șocată de această întâmplare, dar cu timpul, s-a obișnuit cu jocurile lui de cuvinte. Era scriitor și avea voie să se joace cu cuvintele. Așa îi spusese, *„sunt scriitor și am dezlegare la jocul cu cuvintele. Ceilalți, adică nescrătorii, nu au voie să jongleze cu cuvintele”*. *Vrei să bem un ceai?*, a întrebat Iris imediat după ce a închis ușa și s-a dezbrăcat de scurta umplută cu puf de pinguin. *Evident*, a răspuns bărbatul, *dar îl fac eu*. Iris știa că nu avea rost să se opună.

Deși nicio piatră-cuvânt

*dintre cele aruncate de Lady Red nu l-a lovit,
după doar două luni a constatat că vederea începe să-i scadă
într-un ritm alarmant.*

În primele zile, a făcut nenumărate atacuri de panică. Ori de câte ori închidea ochii, pentru a experimenta cum este viața în întuneric, atacul de panică îl țintuia pe canapea și rămânea minute în șir nemișcat, încercând să respire normal. Simțea că, deși respiră, aerul nu-i umple plămâni. De câteva ori, a socotit că moartea este preferabilă beznei, dar acest gând a rămas în stare de gând. Anumite gânduri este bine să rămână doar gânduri. S-a îndreptat spre bucătărie. Știa exact drumul, opt pași, întoarcere și încă trei pași. Mobilierul bucătăriei era minimalist. Ceaiul era pe raftul de deasupra aragazului, alături de cafea, iar memoria mâinii știa foarte bine cum să se descurce cu butoanele aragazului electric. Imediat după ce a învățat cum să procedeze în cazul atacurilor de panică – un medic cardiolog îl învățase respirația controlată –, a reluat experimentele cu noul său mediu, întunericul. Închidea ochii și încerca să se orienteze prin casă. La început a fost dificil, se lovea de tocurele ușilor și de pereții încăperilor. A chemat o echipă de amenajări interioare, care a scos toate ușile din casă, cu tot cu tocure, și a lărgit deschiderile dintre încăperi. Casa, datorită acestor deschideri largi, a început să arate ca un templu. Au urmat piesele de mobilier, cele care nu erau necesare. Le-a dat unei familii nevoiașe de la marginea orașului de lângă fluviu. Cărțile și biblioteca le-a donat unei școli publice. A păstrat o singură carte, ultima carte,

cea pe care a reușit să o citească înainte de pierderea definitivă a vederii. O băgase într-unul dintre sertarele biroului. Era asemeni unui talisman, sau mai degrabă, o relicvă din lumea văzătorilor. În casă a rămas doar strictul necesar. A învățat numărul de pași și întoarcerile necesare pentru a ajunge în fiecare loc. Doar ușa de la baie a păstrat-o. Mirosul lui Iris a devenit mai intens. Știa că această intensificare a mirosului însemna că ea și-a scos scurta. Îi plăcea mirosul parfumului pe care-l folosea Iris. Au urmat zgomotele cu care era familiarizat: fermoarul rucsacului mic, cel în care Iris ținea laptopul, zgomotul laptopului deschizându-se și trosnetul scaunului din fața biroului. Iris era obișnuită cu laptopul ei, dar după ce termina de scris textul dictat de bărbat, îl transfera și pe laptopul lui. În plus, îl salva și pe un stick de memorie externă, care stătea în sertarul biroului. *Trebuie să ne asigurăm că nu există pericolul pierderii textelor*, i-a spus bărbatul înainte de a începe prima sesiune de dictare. El nu știa cum arată Iris, îi cunoștea doar mirosul și vocea. Încercase să construiască o fizionomie în jurul mirosului și a vocii ei, dar de fiecare dată, rezultatul demersului era altul. Nu se putea hotărî asupra unei fizionomii. Era orb, și starea aceasta era cauza neputinței sale. În lumea întunericului, nu mai există alte fizionomii sigure în afara acelor pe care ai apucat să le vezi înainte de singurătatea beznei. În ochii orbilor, timpul se oprește în loc. Cei pe care orbii i-au perceput tineri, rămân tineri. În ochii unui orb, oamenii rămân exact ca într-o fotografie, încremeniți în timp. Pe Iris nu o văzuse înainte de a-și pierde vederea, o angajase cu mult timp după ce a învățat mersul prin casa cufundată în întuneric. O angajase pentru că, deși știa cum să găsească cuvintele, nu le putea scoate la lumină. *Unde am rămas?*, a întrebat-o

pe Iris. Nu a așteptat răspunsul și a continuat: *Ai putea să-mi citești ce am scris până acum? Desigur*, s-a auzit tonul docil al fetei. Tonul acesta al ei îl enerva, dar nu i-a spus niciodată acest lucru. Îl irita tonul docil, dar era pe placul său actul conformării. Inconsecvențe de om bolnav. Iris s-a aplecat spre ecranul laptopului, a deschis documentul și a început să citească cu voce egală ceea ce îi dictase bărbatul în zilele anterioare. Bărbatul a ridicat mâna și i-a făcut semn fetei să se oprească din lectură. *Nu, nu de pe ecran, mai bine scoate textul la imprimantă și citește în timp ce stai lângă mine, pe canapea*. Voia să audă ceea ce îi dictase cu o zi înainte, dar voia să-i simtă și mirosul. S-au auzit fâșăitul imprimantei și declicul care semnala că imprimarea a luat sfârșit. Fata s-a ridicat de pe scaunul din fața biroului și, din câțiva pași, a ajuns la imprimantă. Drumul spre imprimantă trecea prin fața canapelei, așa că bărbatul a simțit o adiere cu mirosul discret al fetei. Iris a luat foile și s-a așezat pe canapea. Mirosul ei a devenit persistent și umplea narile bărbatului. Iris a aranjat foile de hârtie și a reluat lectura de la începutul textului. Vocea fetei a dat viață textului. Fără ochi, nu mai era scriitor, era compozitor. Nu mai avea cuvinte în fața sa, avea imagini. Compunea imagini, derula filmul ideii și îl îmbrăca în cuvinte în momentele în care îi dicta lui Iris. Derula filmul poveștilor înainte și înapoi. Făcea câte un stop-cadru și mai adăuga o culoare, un sunet, un miros. Memoria trebuia să rețină imaginea de ansamblu. Nu-și putea permite să uite nici măcar o secvență din filmul poveștii sale. Cu timpul, s-a adaptat, întocmai ca Billy Pilgrim, optometristul lui Vonnegut. A învățat să locuiască în întuneric. Îi rămăseseră mâinile, picioarele, auzul, mirosul și creierul pentru a-și găsi direcția în lumea în care, pentru el, nu mai exista lumină. Iris

avea o voce plăcută, catifelată, care putea să treacă lesne de la un timbru mătăsos la unul imperativ. S-a concentrat pe lectura ei, uimit de valențele pe care le dobânda textul compus de el, pe care fata îl citea cu intonație:

„Îmi place bistroul din fața gării... îmi amintește de bistroul în care am băut cafea și am mâncat croasante cu Gustav, în orașelul de la poalele muntelui, în ultimul an de liceu, cel mai tulbure an din...”

Când a ajuns la cartea lui Ishiguro, fata a tresărit. Tot așa tresărise și atunci când orbul îi dictase pasajul acela. Citise de două ori distopia și văzuse, tot de atâtea ori, filmul. Cel mai cenușiu și mai apăsător film pe care îl văzuse. Apoi a citit despre gustul cafelei amestecat cu gustul croasantului și a încercat să și-i imagineze pe tânărul care își uitase trecutul recent, pe Patricia și pe Gustav.

„În momentul în care am intrat în clasă,

*... ochii mi s-au oprit la chipul Patriciei și nu s-au mai
dezlîpît de acesta.*

Stătea singură, în penultima bancă din rândul de la geam. Din locul în care stăteam, în picioare în fața clasei, îi vedeam capul, iar în fundal erau frunzele verzi ale copacului din fața ferestrei deschise. Un chip angelic proiectat pe un paravan de frunze. Nu am fost atent la scurta prezentare făcută de directorul liceului clasei în care fusesem repartizat după transfer. Ochii mei nu mai vedeau altceva sau pe altcineva în afara Patriciei. Eram captiv încă din primul minut petrecut cu noii mei colegi. Notele slabe și

dezinteresul meu față de învățătură l-au determinat pe tatăl meu să mă transfere la liceul din orașelul în care se născuse, copilărise, făcuse școala generală și liceul. Majoritatea profesorilor de acolo îi fuseseră colegi de școală și s-a gândit că, într-un *ambient controlat*, așa îi plăcea să spună, voi deveni receptiv la studiu și voi scoate capul din lichidul vâscos și călduț numit mediocritate. Tata mă considera mediocru din pură indulgență. Cum ar putea fi un tată față de propriul său fiu altfel decât indulgent? Eram slab la învățătură. Nu eram prost, dar nu-mi plăcea școala. Citeam foarte mult, dar nu lecturile recomandate de profesori. Nu-mi plăceau științele exacte, iar chimia era dușmanul meu declarat. Aveam o solidă cultură muzicală și eram îndrăgostit de filosofie. Probabil tata a procedat corect atunci când a decis să mă „replanteze” într-un alt mediu, dar lucrul acesta nu mă interesa în mod deosebit. Știam că îmi voi găsi drumul în viață, dar nu chiar în momentul dorit de tata. Tatăl meu intrase în panică, întrucât eram în ultimul an de liceu și nu dădeam semne de trezire. Asta ca să nu mai spun că am bifat și o repetenție din pricina numărului mare de absențe. De câteva luni eram major, și m-aș fi putut prevala de acest statut pentru a mă opune transferului, dar îl iubeam prea mult pe tatăl meu. Când auzeam sintagma *ambient controlat*, mă vedeam asemeni unui șoarece de laborator sau asemeni unei plante lăsate sub un clopot de sticlă, alimentate cu apă și substanțe nutritive prin tuburi, dar acest lucru nu mă deranja. Am acceptat decizia transferului, deși acesta, în opinia mea, avea un caracter punitiv, dar era o pedeapsă meritată. Concentrat la chipul Patriciei și la modul în care acesta se profila pe perdeaua de frunze, nu am simțit privirile curioase ale noilor mei colegi, care mă măsurau din cap până în

picioare, mă cântăreau cu atenție și încercau să-și dea seama de ce s-ar transfera cineva într-un orașel uitat de Dumnezeu la poalele unui munte. De regulă, transferurile erau în sens invers, din orașele uitate de Dumnezeu aiurea prin geografie spre marile aglomerări urbane. Transferul punitiv, drumul lung cu trenul și apoi cu autobuzul, oboseala, curiozitatea noilor mei colegi erau pe plan secund. Pe primul plan era chipul Patriciei, dar aceasta părea absentă, se uita spre tabla pe care erau scrise formulele chimice ale unor substanțe cu structură hexagonală. Eram intrigat. Toată clasa se uita la mine, doar Patricia era prinsă în hexagoanele arenelor¹¹ pictate pe tablă de profesoara de chimie. Chiar și așa, ignorat de Patricia, nu-mi puteam lua ochii de la chipul ei, de la ochii ei mari și albaștri, de la părul ei blond și creț și de la pielea albă a feței. Degetele ei subțiri și lungi se jucau cu un stilou, iar eu nu puteam trece peste blocajul care pusese stăpânire pe mine. „Degete de pianistă”, mi-am spus în gând, și nu peste mult timp aveam să aflu că aveam perfectă dreptate, Patricia era o pianistă desăvârșită. Nu eram credincios, dar în acele momente l-am rugat pe Dumnezeu să aranjeze în așa fel lucrurile încât să ajung colegul de bancă al Patriciei. Mai era un loc liber în clasă, tot lângă o fată, o șatenă cu ochelari, Eva, care mă privea și zâmbea. Zâmbetul ei era ca o invitație, ochii ei spuneau insistent *așează-te lângă mine*. Nu știu de ce, dar Dumnezeu a hotărât să mă bage în seamă, probabil era în toane bune, astfel că profesoara mi-a spus să aleg între cele două locuri libere din clasă. Atunci am aflat că fata care mă captivase se numea Patricia, iar șatena era

---

11. Numite și hidrocarburi aromatice, arenele sunt substanțe care conțin în structura lor unul sau mai multe cicluri de atomi de carbon (nucleu benzenic).